

Implementoinnin tulosten arviointi mittareilla – kirjallisuuskatsaus

- Kartoitamme, millaisia mittareita palvelujärjestelmässä voitaisiin käyttää, kun arvioidaan psykososiaalisten interventioiden juurtumista.
- Artikkelit on ensimmäinen suomenkielinen katsaus implementoinnin tuloksia kuvaavista mittareista.
- Tunnistimme useita implementoinnin tulosten mittareita, mutta tutkimusta niiden hyödyntämisestä osana laajamittaista psykososiaalisten interventioiden käyttöönottoa ei juurikaan ole.
- Suosittelemme sopivimpien mittareiden laadun ja soveltuvuuden lisäarviointia suomalaisessa palvelujärjestelmässä.

SARA TANI

VTM, asiantuntija
Itla
väitöskirjatutkija
Helsingin yliopisto

OUTI LINNARANTA

psykiatrian erikoislääkäri,
dosentti, YET, ylilääkäri
THL
tieteellinen päätoimittaja
Itla

NOORA SEILO

nuorisolääkäri, LT,
kehittämispäällikkö
Itla
postdoc-tutkija
Tampereen yliopisto

RIIKKA LÄMSÄ

dosentti, VTT, sh,
koulutusohjelmajohtaja,
yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto

PETRA KOUVONEN

VTT, rehtori
Social- och kommunalhögskolan,
Helsingin yliopisto

Implementoinnin arviointi on keskeinen osa näyttöön perustuvien interventioiden onnistunutta käyttöönottoa. Se tarjoaa tietoa prosessin sujuvuudesta ja lopputuloksista, jolloin voidaan tunnistaa haasteita ja tehostaa intervention juurtumista palvelujärjestelmiin. Tässä artikkelissa tarkastelemme implementoinnin määrällistä arviointia ja keskitymme erityisesti implementoinnin tulosten arviointiin tarkoitettuihin mittareihin.

Implementoinnilla tarkoitetaan tietoon perustuvien interventioiden saattamista käytäntöön niin, että tiedon soveltamisen esteet toimintaympäristössä tunnistetaan ja ne pyritään ylittämään (Sipilä ym., 2016). **Implementoinnin arvioinnin viitekehys (engl. Implementation evaluation framework)** jäsentää implementointiprosessin systemaattista arviointia. (Nilsen, 2015a). Tällöin voidaan tunnistaa esimerkiksi intervention käyttöön liittyvät haasteet, jolloin juurtumista voidaan tukea johtamisen, implementointiimin ja viestinnän keinoin (Bauer ym., 2015; Bullock ym., 2021). Implementoinnin arvioinnin viitekehystä on käytetty etenkin mielenterveyspoliittisten ohjelmien implementoinnissa (Bullock ym., 2021) ja esimerkiksi mielenterveyden edistämisen interventioiden implementoinnissa (Tsantila ym., 2023) sekä Maailman terveysjärjestö WHO:n julkaisemassa mielenterveyden kriisiavun arvioinnin työvälineistössä (Inter-Agency Standing Committee (IASC), 2021). Arvioinnissa on käytetty laadullisia menetelmiä tai yhdistetty määrittäviä ja laadullisia menetelmiä (Aliev ym., 2023; Bullock ym., 2021).

Yksi tapa konkreettisesti arvioida implementointia Nilsenin (2015) viitekehysten mukaisesti ovat implementoinnin tulokset (*implementation outcomes*) (Proctor ym., 2011). **Implementoinnin tulokset** ovat hyödyllinen viitekehys silloin, kun arvioidaan, onko implementointiprosessilla saavutettu asetetut tavoitteet. Implementoinnin tuloksilla tarkoitetaan tavoitteellisten toimien vaikutuksia, kun uusia toimintamalleja tai interventioita otetaan käyttöön (Proctor ym., 2011) (taulukko 1). Kun halutaan arvioida esimerkiksi psykososiaalisten interventioiden käyttöönoton onnistumista, implementoinnin tulosten lisäksi voidaan hyödyntää myös tietoja potilas- ja palvelujärjestelmätason tuloksista, kuten diagnostisten oirepisteiden laskusta tai hoidon oikea-aikaisuudesta. Implementoinnin tuloksien tarkastelu täydentää tätä kliinistä näkökulmaa implementoinnin kuvauksella (Nilsen, 2015; Proctor ym., 2009; 2011; 2023).

Implementoinnin mittareita voidaan käyttää mittaamaan implementoinnin tuloksia implementointiprosessin eri vaiheissa (Hall ym., 2022; Mettert ym., 2020; Smith & Hasan, 2020). Myös implementoinnin tuloksia mitataan usein kyselyin tai mittarein, jotka täyttää implementoitavaa interventiota käyttävä ammattilainen (Lewis ym., 2015). Implementoinnin tulosten erittely ja mittaaminen voivat edistää syvällisempää ymmärrystä **implementointiprosesseista**, kun implementoinnin tuloksien keskeiset arvioivat

osa-alueet on määritelty. Tämä mahdollistaa myös eri implementointistrategioiden vertailun keskenään. (Proctor ym., 2011.) Implementoinnin tulosten tutkiminen voi tuoda tietoa siitä, ovatko hyödynnetyt implementointistrategiat tuottaneet haluttuja vaikutuksia (Lewis ym., 2015).

”Implementoinnin tuloksia mittaamalla voidaan tukea mielenterveyspalvelujen kehittämistä ja erityisesti seurata psykososiaalisten interventioiden käyttöönottoa ja juurtumista.”

Implementoinnin tuloksia mittaamalla voidaan tukea mielenterveyspalvelujen kehittämistä ja erityisesti seurata psykososiaalisten interventioiden käyttöönottoa ja juurtumista. Muita arviointiin soveltuvia, esimerkiksi psykososiaalisen intervention kuvaukseen, arviointiin ja muokkauksien läpinäkyvyyteen sopivia viitekehyksiä on tunnistettu, ja niistä osa on käännetty suomeksi (Seilo ym., 2024).

TAULUKKO 1.

Implementoinnin tulokset (Proctor ym., 2011; Seilo ym., 2024).

Tulos	Implementoinnin tuloksen määritelmä
Hyväksyttävyys (acceptability)	Kuuaa sitä, onko interventio käyttäjien ja kohderyhmän näkökulmasta motivoiva, helposti lähestyttävä/vastaanotettava ja heidän arvoaan ja kulttuuriaan vastaava.
Käyttöönotto (adoption)	Kuuaa tavoitetta, päätöstä tai toimintaa, joka tukee näyttöön perustuvan intervention onnistunutta käyttöönottoa
Tarkoituksenmukaisuus, sopivuus (appropriateness)	Kuuaa intervention käyttäjien tai kohderyhmän kokemusta intervention sopivuudesta tietyn ongelman hoitoon, tietyllä käyttäjäryhmällä tai tietyssä toimintaympäristössä.
Implementointikustannukset (implementation cost)	Kuuaa implementoinnin eri vaiheissa syntyneitä kokonaiskustannuksia, joihin vaikuttavat intervention kompleksisuus ja kypsyysaste, tarve adaptoinnille ja arvioinnille, valitut implementointistrategiat, kohderyhmä ja toimintaympäristö.
Toteutettavuus (feasibility)	Kuuaa intervention käytön ja levittämisen edellytyksiä tietyssä toimintaympäristössä.
Menetelmäuskollisuus (fidelity)	Kuuaa intervention ydinsisältöjen toteuttamista sen kehittäjien kuvaamalla tavalla. Ydinsisällöt ovat rakenteita tai sisältöjä, joiden kautta intervention vaikuttavuus syntyy, esimerkiksi käyntikertojen määrä tai altistusharjoittelu. Vastaavasti ydinsisältöjen käyttämättä jättäminen vaarantaa terveyshyödyn saamisen.
Läpäisevyys (penetration)	Kuuaa intervention integroitumista osaksi palvelukokonaisuutta. Edellyttää sitä, että potentiaalinen kohderyhmä tunnistetaan ja ohjautuu saamaan intervention.
Tulosten pysyvyys (sustainability)	Kuuaa intervention pitkäjänteistä käyttöä, ja sen juurtumista osaksi palveluiden arkista toimintaa.

Teknologia-avusteisen hoidon käytettävyyden tai hyväksyttävyyden arviointiin on olemassa kansainvälisesti varsin vakiintuneita-kin työvälineitä (Linnaranta & Pelkonen, 2023). Implementointi-prosessin mittareista Suomessa on käytössä NoMAD (Pirha, 2024; Finch ym., 2018). Mittarit ovat keskeinen osa implementoinnin tu-losten arviointia, mutta siitä huolimatta niitä ei ole aiemmin kuvattu systemaattisesti suomalaisessa tutkimuksessa.

TUTKIMUKSEN TAVOITE

Tämän katsauksen tarkoituksena on kartoittaa, kuinka monia implementoinnin tuloksiin kehitettyjä mittareita on kuvattu ja arvioitu. Tarkastelemme, mitä implementoinnin tulosten mittareita on käytetty mielenterveyspalveluiden kehittämisessä ja erityises-ti psykososiaalisten interventioiden implementoinnissa. Tämän tarkastelun pohjalta voidaan arvioida, voitaisiinko joitain mitta-reista jatkossa soveltaa, kun otetaan maan laajuisesti käyttöön psykososiaalisia interventioita.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Katsaus toteutettiin kuvailevana ajankohtaiskatsauksena (state-of-art). Kuvaileva ajankohtaiskatsaus kohdistuu usein joko uusimpaan saatavilla olevaan tietoon valitusta aihealueesta tai uuden näkökul-man tuottamiseen (Grant & Booth, 2009). Se pyrkii kuvamaan tie-tyn teeman osalta nykytilaa, polkua nykytilaan sekä tulevaisuuden suuntia. Keskitymme uusimpaan saatavilla olevaan tietoon, sillä se tukee tutkimuksen tavoitetta.

Kirjallisuushaussa käytetyt hakusanat olivat *implementointimittarit* ja *implementoinnin tulokset*. Tarkat hakulausekkeet on kuvattu

taulukossa 2. Aikarajaus tehtiin vuosiin 2020–2025. Haut tehtiin PubMed-tietokannasta maaliskuussa 2025. Tiedossamme oli, että Mettertin ja kumppaneiden artikkeli (2020) on ensimmäisiä imple-mentoinnin mittareita systemaattisesti yhteen kokoavia katsauksia, ja hakutulokset rajattiin alkamaan vuodesta 2020 alkaen.

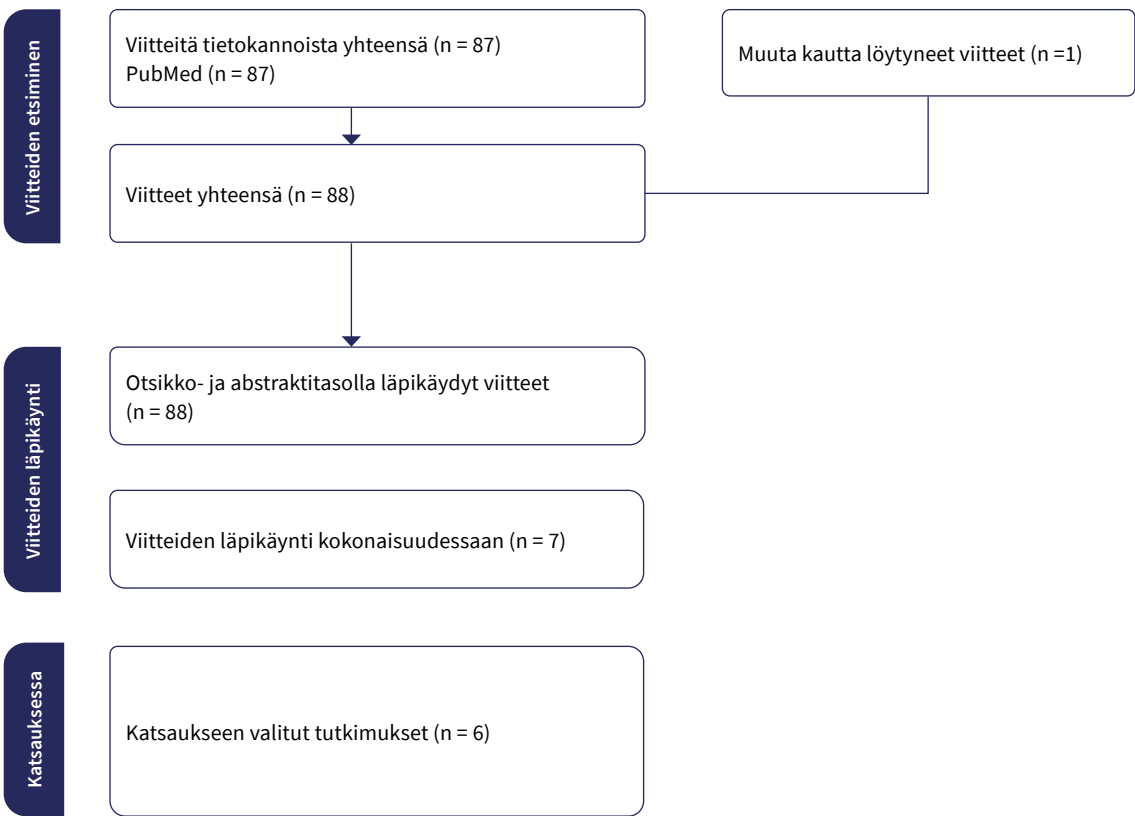
TAULUKKO 2.

Hakulausekkeet PubMedissä.

Haku (PubMed)			
Haut	Hakulausekkeet		N
S1	Implementoinnin mittarit	((implementation [Title]) AND (measure* OR evaluation [Title/Abstract]))	251
S2	Implementoinnin lopputulokset	("implementation outcome*" OR "acceptability" OR "adoption" OR "appropriateness" OR "implementation cost" OR "feasibility" OR "fidelity" OR "penetration" OR "sustainability") [Title/Abstract]	6994
S1 + S2			87

KUVIO 1.

PRISMA-kuvaus kirjallisuushausta.

Haun eteneminen on kuvattu kuviossa 1. Hakuun tuli yhteensä 87 artikkelia, joiden otsikot käytiin läpi. Tarkempaan tarkasteluun otettiin artikkelit (N=7), jotka käsittelevät implementoinnin tulosten mittareita, ovat systemaattisia katsauksia tai meta-analyysseja, kuvaavat mittareiden psykometristä tietoa ja on julkaistu vuosina 2020–2025. Lisää soveltuvia artikkeleita etsittiin haussa sisään-ottokriteerit täyttävien artikkeleiden viiteluetteloista ja näihin viitanneiden artikkelien viiteluetteloista, ja tätä kautta tarkempaan tarkasteluun päätyi yksi (N=1) artikkeli. Tieto mittareista syntetisoitiin taulukoihin teemoittain implementoinnin tulosten mukaan jaoteltuna. Kävimme lopuksi katsaukset läpi ja tarkastelimme, onko niissä esimerkkejä tutkimuksista, joissa on käytetty mittareita psykososiaalisten interventioiden implementointiin. Kuvaamme tätä tulosluvussa.

Tarkastelimme katsauksissa myös tunnistettujen mittareiden validiteetista tuotettua tietoa osana tuloksia. Yleisesti **mittareiden laatua** voidaan arvioida tarkastelemalla niiden mittausominaisuuksia eli niiden psykometrisiä ominaisuuksia. Tällöin voidaan tarkastella esimerkiksi sitä, mitä mittari käsitteellisesti mittaa, tuottaako se luotettavasti toistettavia tuloksia tai kuinka hyvin mittari havaitsee muutoksen vastaajan vastauksissa. (Vitoratou ym., 2023.) Implementointimittareiden psykometrinen ominaisuuksien arviointiin on olemassa eri viitekehyksiä. Implementointitutkimuksen kentällä käytetään laajimmin PAPERS-viitekehystä (*The Psychometric And Pragmatic Evidence Rating Scale*) (Stanick ym., 2021), joka on kehitetty nimenomaan implementoinnin mittareiden arviointiin. Tavoitteena on, että käyttämällä samaa viitekehystä mittareiden ominaisuuksiin ja laatuihin liittyvä tietopohja olisi helpommin käytettävissä ja vertailtavissa. Tunnistimme lisäksi ConPsy-tarkistuslistan, jonka avulla psykometrisiä ominaisuuksia voidaan myös arvioida (Khadjesari ym., 2020); tätä oli käytetty yhdessä katsauksista.

”Jotta luotettavaa määrällistä tietoa implementoinnista voidaan kerätä, on hyödynnettävä mittareita, jotka mittaavat juuri sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata, eli toisin sanoen ovat valideja.”

PAPERS-viitekehys on vakiintunut viimeaikaisten katsausten viitekehykseksi (Allen ym., 2020; Hall ym., 2022; McLoughlin ym., 2021; Mettert ym., 2020; Pilar ym., 2022). PAPERS-viitekehysten avulla voidaan arvioida mittarin laatua tarkastelemalla reliabiliteettia, validiteettia ja muutosherkkyyttä. Mittarin reliabiliteetilla tarkoitetaan sen johdonmukaisuutta ja kykyä tuottaa tuloksia, joihin eivät vaikuta satunnaisvirheet tai olosuhteet. Jotta luotettavaa määrällistä tietoa implementoinnista voidaan kerätä, on hyödynnettävä mittareita, jotka mittaavat juuri sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata, eli toisin sanoen ovat valideja. Muutosherkkyydellä puolestaan tarkoitetaan mittarin kykyä havaita ajassa tapahtuvia muutoksia. Lisäksi PAPERS-viitekehys arvioi mittarin käytettävyyttä monista näkökulmista, joita esittelemme seuraavaksi. *Luokitus (norms)* viittaa otoskokoon eli siihen, kuinka monta vastaajaa mittarille tavoitellaan. *Kulujen arviointi (cost)* sisältää mittarin käyttökustannukset ja *kieli (language)* mittarin ymmärrettävyyden ja luettavuuden. *Tulkittavuus (assessor burden, ease of training & easy to interpret)* kertoo, kuinka paljon ohjeistusta tai koulutusta mittarin käyttöä varten ja kuinka helppo sitä on tulkita. *Mittarin pituutta* arvioidaan sen osakysymysten määrällä. (Stanick ym., 2021.)

TAULUKKO 3.

Tunnistetut katsaukset implementoinnin tulosten mittareista.

Julkaistu	Katsauksen tyyppi	Teema	Tunnistettuja mittareita (N)
Metttert ym., 2020	Systemaattinen katsaus	Implementoinnin tulosten mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet	102
Allen ym., 2020	Systemaattinen katsaus	Terveystta edistävien toimenpiteiden implementoinnin tulosten mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet	70
Khadjesari ym., 2020	Systemaattinen katsaus	Implementoinnin tulosten mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet fyysisen terveydenhuollon kontekstissa	65
McLoughlin ym., 2021	Systemaattinen katsaus	Kouluterveyttä edistävien toimenpiteiden implementoinnin tulosten mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet	86
Pilar ym., 2022	Systemaattinen katsaus	Mielenterveyttä edistävien toimenpiteiden implementoinnin tulosten mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet	34
Hall ym., 2022	Systemaattinen katsaus	Tulosten pysyvyyden mittarit ja niiden psykometriset ominaisuudet	3*

*Katsauksessa tunnistettu 28 mittaria, joista vain 2 käsitteli pysyvyyttä tuloksena ja 25 selittävinä tekijänä ja 1 kumpanakin.

TULOKSET

Kartoitimme ensin implementoinnin tulosten mittareita. Tunnistimme yhteensä viisi implementoinnin tuloksien mittaamista koskevaa katsausta, jotka on kuvattu taulukossa 3. Vuosien 2020–2023 aikana ei julkaistu meta-analyysseja.

Seuraavaksi tarkastelimme, miten katsauksissa implementoinnin mittarit jakautuvat tuloksittain (Allen ym., 2020; Hall ym., 2022; McLoughlin ym., 2021; Mettert ym., 2020; Pilar ym., 2022; Proctor ym., 2011; Khadjesari ym., 2020) (Taulukko 4).

Katsauksiin sisältyi osittain samoja mittareita. Tarkan kokonaismäärän tai yksittäisten mittareiden arviointi on kuitenkin katsauksemme fokuksen ulkopuolella.

Määrällisesti vähiten mittareita implementoinnin tulosta kohti löytyi kustannusten ja tulosten pysyvyyden arviointiin. Erityisesti tulosten pysyvyyden mittareiden vähäinen määrä on yllättävää, sillä yksi katsauksista keskittyi ainoastaan tulosten pysyvyyttä kuvaaviin mittareihin (Hall ym., 2022). Tunnistettujen mittareiden alkupe-
räisraporteissa otoskoot oli katsausten mukaan hyvin raportoitu, ja yleisin arvioitu psykometrinen ominaisuus oli sisäinen johdonmukaisuus, joka kertoo mittarin reliabiliteetista eli luotettavuudesta. Kaikissa katsauksissa kuitenkin todettiin, että psykometristen ominaisuuksien raportointi oli muiden ominaisuuksien osalta puutteellista ja vähäistä. (Allen ym., 2020; Hall ym., 2022; McLoughlin ym., 2021; Mettert ym., 2020; Pilar ym., 2022; Khadjesari ym., 2020.)

Implementoinnin mittareiden laatu on viime vuosien aikana kehittynyt, mutta laajalti tarkasteltuna katsauksissa todettiin, että suurin osa mittareista on psykometrisiltä ominaisuuksiltaan silti yhä heikkoja tai niiden ominaisuuksia ei ole raportoitu riittävän hyvin (Allen ym., 2020; Dorsey ym., 2021; Hall ym., 2022; McLoughlin ym., 2021; Mettert ym., 2020; Pilar ym., 2022; Powell ym., 2021; Stanick ym., 2021).

”Määrällisesti vähiten mittareita implementoinnin tulosta kohti löytyi kustannusten ja tulosten pysyvyyden arviointiin.”

Lopuksi tarkastelimme, miten implementoinnin tulosten mittareita on hyödynnetty osana psykososiaalisten interventioiden käyttöönottoa. Hall ja kumppanit (2022) käsitelivät katsauksessaan tulosten pysyvyyden mittareita. Näistä mittareista kahta oli käytetty mielenterveyspalveluissa interventioiden implementoinnissa: PRESS (Moullin ym., 2021) ja SMSS (Palinkas ym., 2020). PRESS-kyselyä hyödynnettiin neljän intervention kohdalla päihdehoidossa, lastensuojelussa, kouluissa ja erikoissairaanhoidossa (Moullin ym., 2021). SMSS-kyselyä sovellettiin seitsemässä eri toimintamallissa ja interventiossa, jotka keskittyivät nuorten ja riskiryhmien mielenterveyden tukemiseen, päihteiden käytön ehkäisyyn sekä tartuntatautien torjuntaan eri palveluympäristöissä (Palinkas ym., 2020). Muissa katsauksissa mittareita oli ryhmitelty käytettäväksi mielenterveyteen liittyen, mutta käyttöympäristöä, kohderyhmää tai -tapaa ei avattu tarkemmin (McLoughlin ym., 2021; Mettert ym., 2020). Osa katsauksista sisälsi vain sellaisia implementoinnin mittareita, joita ei ollut käytetty mielenterveyteen liittyvissä tarkoituksissa (Khadjesari ym., 2020; Allen ym., 2020). Lisäksi mittareita oli hyödynnetty osana mielenterveyden edistämiseen liittyviä strategioita (Pilar ym., 2022).

TAULUKKO 4.

Implementoinnin tuloksia kuvaavat mittarit, joiden psykometrisistä ominaisuuksista on tietoa.

Katsaukset	Implementoinnin tuloksia (Proctor ym., 2011) kuvaavat tunnistetut mittarit (N)							
	Hyväksyttävyyys	Käyttöönotto	Sopivuus	Kustannukset	Toteut-tavuus	Menetelmä-uskollisuus	Läpäisevyys	Tulosten pysyvyys
Metttert ym., 2020	32	25	6	-*	18	18	9	13
Allen ym., 2020	17	8	12	10	12	18	8	1
Khadjesari ym., 2020	33	4	7	-	4	-	4	3
McLoughlin ym., 2021	18	32	9	5	8	70	15	3
Pilar ym., 2022	7	4	7	5	6	9	9	0**
Hall ym., 2022	-	-	-	-	-	-	-	3***

*Metttert ja kumppaneiden (2020) artikkelissa tunnistettiin 31 kustannusten mittaria, mutta niiden psykometristä tietoa ei pystytty arvioimaan

**Pilarin ja kumppaneiden (2020) artikkelissa ei löydetty tulosten pysyvyyden mittareita

*** Katsauksessa tunnistettu 28 mittaria, joista vain 2 käsittelee pysyvyyttä tuloksena ja 25 selittävinä tekijänä ja 1 kumppanakin, taulukossa on huomioitu nämä 3.

Pohdinta ja johtopäätökset

Tarve laadukkaille, validoiduille implementointia mittaaville mittareille niin meillä kuin muuallakin on ilmeinen. Mittareita muista konteksteista pystyisi todennäköisesti hyödyntämään myös psykososiaalisten interventoiden käyttöönoton yhteydessä, mutta tämä vaatii tarkempaa jatkoselvitystä. Ihannetilanteessa kuhunkin implementointiprosessin vaiheeseen ja tulokseen olisi yhteisesti sovittu mittari osana laajempaa käyttöönottoprosessia esimerkiksi hyvinvointi- ja yhteistyöalueilla tai koko maan laajuisesti. Vaikka kaikille implementoinnin eri tuloksille on laadittu mittareita, jakautuvat mittarit epätasaisesti eri tuloksien kesken. Joidenkin tulosten arviointiin on jopa kymmenittäin mittareita, kun taas toisiin vain vähän.

”Ihanteellisinta olisi, jos kullekin tulokselle valikoituisi vain yksi mahdollisimman geneeriseen käyttöön sopiva mittari.”

Implementointimittareita kehitetään nopeasti lisää. Uusien mittareiden luomisen sijasta tulisi kuitenkin keskittyä jo käytössä olevien mittareiden ominaisuuksien tutkimiseen ja validoimiseen paremman vertailtavuuden mahdollistamiseksi. Ihanteellisinta olisi, jos kullekin tulokselle valikoituisi vain yksi mahdollisimman geneeriseen käyttöön sopiva mittari.

KATSAUKSEN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET

Olemme tehneet ajankohtaista tilannekuvaa kartoittavan katsauksen siitä, miten monia implementoinnin tulosten mittareita kirjallisuudessa on tunnistettu ja onko niitä sovellettu psykososiaalisten

interventioiden käyttöönoton tukena. Artikkelin on ensimmäinen implementoinnin tulosten mittareita yhteen kokoava katsaus suomeksi. Katsauksen heikkous on, että emme tehneet katsausten laadun varmistusta kuten systemaattisessa katsauksessa tehdään (Grant & Booth, 2009). Artikkelin puitteissa ei ollut mahdollista arvioida sisään otetuissa katsauksissa kuvattujen mittareiden laatua tai mittareiden päällekkäisyyttä keskenään eri katsauksissa tai niiden mahdollista soveltuvuutta psykososiaalisiin interventioihin, vaan tämä olisi edellyttänyt alkuperäisjulkaisuiden läpikäymistä.

”Mittareiden pitkäjänteinen kehittäminen sekä validiteetin ja hyödyllisyyden tutkiminen vaativat niiden käyttöä ja arviointia osana eri interventioiden tarkastelua, eri toimintaympäristöissä ja eri kohderyhmissä.”

Katsauksen pohjalta tunnistettujen mittareiden käyttöä psykososiaalisten interventioiden käyttöönotossa tulee selvittää tarkemmin osana jatkotutkimusta. Tavoitteena on valita tunnistetuista katsauksista psykometrisesti laadukkaimmat ja Suomen kansalliseen psykososiaalisten interventioiden käyttöönottoon soveltuvimmat implementoinnin tuloksen mittarit. Käännöksen lisäksi tulisi arvioida uusien mittareiden käytettävyyttä, toteutettavuutta ja hyödyllisyyttä käyttöönoton tukena. Mittareiden pitkäjänteinen kehittäminen sekä validiteetin ja hyödyllisyyden tutkiminen vaativat niiden käyttöä ja arviointia osana eri interventioiden tarkastelua, eri toimintaympäristöissä ja eri kohderyhmissä. ●

AVAINSANAT:

implementointi, implementointimittarit, psykometriikka, mittaaminen, arviointi

SIDONNAISUUDET:

Outi Linnaranta: Mielenterveysstrategia, Duodecim kirjoittajapalkkiot. Muilla ei sidonnaisuuksia.

Saapunut: 29.8.2024

Hyväksytty: 10.3.2025

LÄHTEET:

Allen, P., Pilar, M., Walsh-Bailey, C., Hooley, C., Mazzucca, S., Lewis, C. C., Mettert, K. D., Dorsey, C. N., Purtle, J., Kepper, M. M., Baumann, A. A., & Brownson, R. C. (2020). Quantitative measures of health policy implementation determinants and outcomes: A systematic review. *Implementation Science*, 15(1), 47. <https://doi.org/10.1186/s13012-020-01007-w>

Bauer, M. S., Damschroder, L., Hagedorn, H., Smith, J., & Kilbourne, A. M. (2015). An introduction to implementation science for the non-specialist. *BMC Psychology*, 3(1), 32. <https://doi.org/10.1186/s40359-015-0089-9>

Dorsey, C. N., Mettert, K. D., Puspitasari, A. J., Damschroder, L. J., & Lewis, C. C. (2021). A systematic review of measures of implementation players and processes: Summarizing the dearth of psychometric evidence. *Implementation Research and Practice*, 2, 26334895211002474. <https://doi.org/10.1177/26334895211002474>

LÄHTEET:

- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: An analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91–108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Hall, A., Shoesmith, A., Doherty, E., McEvoy, B., Mettert, K., Lewis, C. C., Wolfenden, L., Yoong, S., Kingsland, M., Shelton, R. C., Wiltsey Stirman, S., Imad, N., Sutherland, R., & Nathan, N. (2022). Evaluation of measures of sustainability and sustainability determinants for use in community, public health, and clinical settings: A systematic review. *Implementation Science*, 17(1), 81. <https://doi.org/10.1186/s13012-022-01252-1>
- IASC Common Monitoring and Evaluation Framework for Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings: With means of verification (Version 2.0) | IASC. (ei pvm.). Noudettu 14. tammikuuta 2025, osoitteesta <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-mental-health-and-psychosocial-support-emergency-settings/iasc-common-monitoring-and-evaluation-framework-mental-health-and-psychosocial-support-emergency>
- Lewis, C. C., Stanick, C. F., Martinez, R. G., Weiner, B. J., Kim, M., Barwick, M., & Comtois, K. A. (2015). The Society for Implementation Research Collaboration Instrument Review Project: A methodology to promote rigorous evaluation. *Implementation Science*, 10(1), 2. <https://doi.org/10.1186/s13012-014-0193-x>
- Linnaranta, O., & Pelkonen, I. (2023). Teknologia-avusteiset mielenterveyden hoitomenetelmät Suomessa [D4_Julkaistu kehittämis- tai tutkimusraportti taikka -selvitys]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. <https://www.julkari.fi/handle/10024/146339>
- McLoughlin, G. M., Allen, P., Walsh-Bailey, C., & Brownson, R. C. (2021). A systematic review of school health policy measurement tools: Implementation determinants and outcomes. *Implementation Science Communications*, 2(1), 67. <https://doi.org/10.1186/s43058-021-00169-y>
- Metttert, K., Lewis, C., Dorsey, C., Halko, H., & Weiner, B. (2020). Measuring implementation outcomes: An updated systematic review of measures' psychometric properties. *Implementation Research and Practice*, 1, 263348952093664. <https://doi.org/10.1177/2633489520936644>
- Nilsen, P. (2015a). Making sense of implementation theories, models and frameworks. *Implementation Science*, 10(1), 53. <https://doi.org/10.1186/s13012-015-0242-0>
- Nilsen, P. (2015b). Making sense of implementation theories, models and frameworks. *Implementation Science*, 10(1), 53. <https://doi.org/10.1186/s13012-015-0242-0>
- Pilar, P., E, J., C, W.-B., Bj, P., S, M., A, E., J, P., P, A., & Rc, B. (2022). Quantitative measures used in empirical evaluations of mental health policy implementation: A systematic review. *Implementation Research and Practice*, 3. <https://doi.org/10.1177/26334895221141116>
- Powell, B. J., Mettert, K. D., Dorsey, C. N., Weiner, B. J., Stanick, C. F., Lengnick-Hall, R., Ehrhart, M. G., Aarons, G. A., Barwick, M. A., Damschroder, L. J., & Lewis, C. C. (2021). Measures of organizational culture, organizational climate, and implementation climate in behavioral health: A systematic review. *Implementation Research and Practice*, 2, 26334895211018862. <https://doi.org/10.1177/26334895211018862>
- Proctor, E. K., Landsverk, J., Aarons, G., Chambers, D., Glisson, C., & Mittman, B. (2009). Implementation research in mental health services: An emerging science with conceptual, methodological, and training challenges. *Administration and Policy in Mental Health*, 36(1), 24–34. <https://doi.org/10.1007/s10488-008-0197-4>
- Proctor, E., Silmere, H., Raghavan, R., Hovmand, P., Aarons, G., Bunger, A., Griffey, R., & Hensley, M. (2011). Outcomes for Implementation Research: Conceptual Distinctions, Measurement Challenges, and Research Agenda. *Administration and Policy in Mental Health*, 38(2), 65–76. <https://doi.org/10.1007/s10488-010-0319-7>
- Seilo, N., Lindholm, L., Tani, S., Laajasalo, T., Lämsä, R., Cresswell-Smith, J., Kouvonen, P., & Linnaranta, O. (2024). Psykososiaalisen intervention adaptointi—Kuvaus keskeisistä näkökulmista ja käsitteistä. *Kasvun tuki -aikakauslehti*, 4(1), Article 1. <https://doi.org/10.61259/kt.144999>
- Sipilä, R., Mäntyranta, T., Mäkelä, M., Komulainen, J., & Kaila, M. (2016). Implementointia suomeksi. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim*, 132(9), 850–857.
- Stanick, C. F., Halko, H. M., Nolen, E. A., Powell, B. J., Dorsey, C. N., Mettert, K. D., Weiner, B. J., Barwick, M., Wolfenden, L., Damschroder, L. J., & Lewis, C. C. (2021). Pragmatic measures for implementation research: Development of the Psychometric and Pragmatic Evidence Rating Scale (PAPERS). *Translational Behavioral Medicine*, 11(1), 11–20. <https://doi.org/10.1093/tbm/ibz164>
- Tsantila, F., Coppens, E., De Witte, H., Abdulla, K., Amann, B. L., Arensman, E., Aust, B., Creswell-Smith, J., D'Alessandro, L., De Winter, L., Doukani, A., Fanaj, N., Greiner, B., Griffin, E., Leduc, C., Maxwell, M., Connor, C. O., Paterson, C., Purebl, G., ... Van Audenhove, C. (2023). Developing a framework for evaluation: A Theory of Change for complex workplace mental health interventions. *BMC Public Health*, 23(1), 1171. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-16092-x>
- Vitoratou, S., Uglik-Marucha, N., Hayes, C., & Pickles, A. (2023). A comprehensive guide for assessing measurement tool quality- the Contemporary Psychometrics (ConPsy) Checklist. <https://doi.org/10.31234/osf.io/t2pbj>